

AZ ANYAGOK ÁTVÁLTOZÁSA AZ ÉPÍTÉSZETBEN

NEMZETKÖZI ÉPÍTÉSZKONGRESSZUS 2018

SZÖVEG TEXT: BOTZHEIM BÁLINT

Az idei kongresszust a Közzszolgálati Egyetem nemrég elkészült új épületében rendezte meg az Artifex kiadó, a MÉSZ szakmai védnökségével. Az előadásorozat összeállítására és egyúttal a levezető elnöki posztra Moravánszky Ákost kérték fel. Az idei téma – *Anyagok átváltozása az építészetben* – az előző évhez képest az építészetelmélet felé mozdult el

A kongresszus felvezető szakaszában négy megnyitó beszédet hallhatott a közönség. Dr. Patyi András, az egyetem rektora házigazdaként az egyetem történetéből felvillantott epizódokkal hívta fel a figyelmet a helyszín rangjára, a közszolgáknak a magyar történelemben elfoglalt fontos szerepére. Ezt követően Fürjes Balázs kormánybiztos beszélt Budapest második reneszánszáról, megfogalmazása szerint a millennium óta egyszerre nem volt még ennyi fejlesztés a fővárosban. Füleky Zsolt, építészetért és építésügyért felelős helyettes államtitkár a „korszerű építésügy – minőségi építészet” kormányzati célkitűzés jegyében a településképi arculati kézikönyvek létrehozásáról tájékoztatót. Az időkeretet jócskán elfogyasztotta az első három bevezető, így negyedikként Krizsán András jó lélekjelenléttel arra kérte a közönséget, hogy beszédét a Facebook-on olvassák el.

A szakmai programban a kongresszus témájához Moravánszky Ákos egyetemi szintű előadása építészetelméleti oldalról is megfelelő alapot adott. Gottfried Semper négy építészeti alapfogalmáig visszakanyarodva építette fel gondolatmenetét. Tűzhely, tető, kerítés, halom közül a kerítést, mint az épület burkát emelte ki. Az épület legkülső rétege, a fal felület, amellyel az ember taktikailag érintkezni tud, különleges jelentőséggel bír. Itt lesz valóban emberi léptékű, kézzelfogható az épület. Semper a hely lehatárolását a vesszőfonáshoz hasonlította, ezzel a tevékenységgel valósul meg a bekerítés aktusa. Vessző, sár, fa, kő, tégl, fém, beton, műanyag: az építőanyagok változnak az idők során, de a folyamat, ami az alapanyagokkal történik, változatlan marad. Az építés során ugyanis az anyagok átalakulnak, feldolgozás után végtermékként kerülnek bele az építészet körforgásába. A metamorfózis tehát korszaktól és kultúrától függetlenül lényeges eleme a folyamatnak. Az átalakulás/átalakítás fogalom értelmezésének mikéntje azonban sokféle lehet. Ez megnyilvánult abban is, hogy az előadások különböző értelmezési lehetőségeket mutattak fel. A kongresszusra meghívott építészek többsége a zürichi ETH-n tanít, itt bemutatott munkáikban a metamorfózis mellett hangsúlyosan jelenik meg a kreativitás, a játékoság. Moravánszky nem titkolt célja volt, hogy ezzel inspirációt nyújtson a konferencia résztvevői számára.

Az első előadásban Adam Caruso, a Caruso St. John tervezőiroda vezető alapító-tervezője metamorfózis, alkímia, illúzió témájáról beszélt. A metamorfózis fogalmához a Nottinghamban épült kortárs művészeti központ épületét kapcsolta. Az épület helyén eredetileg egy csipkeverő üzem állt, az itt talált mintakönyv egyik csipkemintáját alakították át homlokzati elemmé. A St. Gallenben épült templom felújítását az építés az alkímiahoz sorolta. A padlóba speciális technikával egy növénymotívumot gravíroztak. Caruso hangsúlyozta a feladat lehetetlennel határos nehézségeit, és azt is, hogy mégis sikerült megvalósítani a tervüket.

VALENTIN BEARTH ÉS MORAVÁNSZKY ÁKOS

Utoljára maradt az illúzió fogalma, ennek kapcsán a Churban található, hagyományos faröng szerkezetű panzió átalakításáról beszélt. Az illúzió itt már szó szerinti értelmezésben jelenik meg. Sok helyen van burkolatot imitáló festés, az élénk színek, a szokatlan megoldások alkalmazása mégis harmóniát teremtett. Ugyanakkor a hallgatóság egy részének ez a fajta illúzió már inkább a vicc kategóriáját jelentette, legalábbis ezt lehetett hallani a sorok közül. A mondanivaló a brémai Landesbank épületében ért össze igazán. Itt a téglaburkolat csipkeszerűen borul az egyszerű téglány tömegű épületre.

A következő előadó, Jan de Vylder bemutatott épületeivel a metamorfózis szélsőségeit ragadta meg. Elsőként egy családi ház átalakításáról szólt, amelynél a nyersbeton felületek őszintesége és a külső falra festett palaburkolat imitáció már-már drámaian feszül egymásnak. A beton festésének problematikája a ledebergi városháza bővítésénél jött elő újra. Itt a kivitelezés pontatlansága szinte az összes nyersbeton felületet „tönkretette”, pedig ez volt a koncepció fő eleme, szinte mindenhol ezt alkalmazták. A hibák mennyisége miatt a javítás esélytelennek látszott, ekkor döntöttek úgy, hogy mintegy jelzésképpen az összes elrontott felületdarabot pirosra festik. Végeredményként a piros foltok olyan mennyiségben jelentek meg következetesen, hogy már egy második design réteg szerepét töltik be a falakon. Az igazi szélsőséget azonban a Leuven melletti kastélypark pavilonjai képviselték. A kreativitás csúcsaként bemutatott projekt a „ronda, de legalább vicces” elvet követte. Elsőként az ideiglenes színpadot körülhatároló téglaraktból készült falat mutatta be. Mintha a Tűzép-telepet a parkba költöztették volna, a lefóliázott, egymásra daruzott raklap-tégla fal valóban a legolcsóbb megoldás lehetett, melyet a fesztivál idejére kvázi béreltek, majd bontatlanul lehetett

visszaszállítani a telepre. A Jan de Vylder által bemutatott hozzáállás talán egy új trend is: a szépség feláldozása a kreativitás oltárán.

Philipp Esch és csapata munkái az építészeti gegen túlmutatva, valóban kreativitásról tanúskodnak. Nagyléptékű lakásfejlesztésekben vettek részt, a bemutatott épületek alaprajzai igazi csemegék: ilyet utoljára az egyetemen rajzolt az ember. Ezeknél a projekteknél a homlokzatokat jórészt téglával megoldó építész a metamorfózis újabb módozatait villantotta fel. Legizgalmasabb projektjük során egy tömbbelsőbe terveztek szociális lakásokat tartalmazó épületet. A szokatlan beépítés jogilag biztosan indokolható, de városépítészeti szempontból mindenképpen problémás: egy parknyi területet számoltak fel vele. Épületszerkezeteiben viszont a fa alkalmazásainak érdekes megoldásait láthattunk.

A délután előadói művészibb irányba hajló projekteket mutattak be. Momoyo Kaijima, az Atelier Bow Vow iroda egyik alapítója Japánba kalauzolta a hallgatóságot. 2011-ben a fukusimai földrengés egy halászfalut is elpusztított. Momoyo és csapata a faluba visszatérő halászbemberekkel foglalkozott. A halászok életét egyre jobban megismerve, közösségi workshopokon formálódott az építészeti program. Eredményként egyszerű szerkesztésű faházakat építettek a visszaköltözőknek, valamint egy halászkiskolát az új generáció számára. Egy másik, igen rokonszenves projektjük keretében sérült embereknek készítettek fejlesztőközpontot. Itt is az egyszerűség volt a meghatározó, az eredmény mégis harmonikus. Következő projektjük helyszíne Brugge, ahol a helyi úszóklub számára tervezték platformot a csatorna vizére. Évtizedekig tilos volt úszni a vízminőség miatt, csak néhány éve van lehetőség újra az úszásra.

A konferencia sztárvendége Alexander Brodsky orosz származású építész-szobrász volt. Az előadás elején kedves szerénységgel nyilatkozott építész mivoltáról. Munkáinak nagy része valóban szobor vagy installáció, ugyanakkor a néhány megvalósult épülete hírnévre tett szert. Először építészeti rajzaival vált ismertté, de installációi is ikonikus erővel bírnak. Az építészeti határait feszegeti, az alapfogalmakat kérdőjelezi meg. Mit jelent a tektonika, a tető, a fal, vagy az ajtó? Az egyik nagy hatású projektje a Moszkva melletti Pirogovo közelében található tó partján épült „95 fok” étterem. Első pillantásra úgy tűnik, hogy az épület mindjárt összedől, azonban ez szándékos, mint ahogyan az is, hogy a tartószerkezete látszólag hordalékfából van összeácsolva. Az állványzatnak tűnő szerkezet tetején egy házikóforma kis építmény csücsül: a VIP fogyasztótér. Brodsky elmesélte, hogy az étterem fura mód mégis sikeres lett, mégpedig a gazdagabb réteg számára. Nem ritka látvány, hogy a legdrágább jachtok kötnek ki a tákolmány mellett, elit dolognak számít itt ebédelni. Brodsky előadása – talán nem véletlenül – megszította a közönséget: voltak, akik a nap legjobb előadását vélték hallani, míg mások úgy érezték, a szervezők tréfát űznek velük.

Az utolsó előadó a Valentin Bearth volt a Bearth and Deplazes tervezőiroda képviseletében. Projektjeik közül a Fläsch község közelében található Weingut borászat számára készült tároló volt leginkább tematikába illő. Itt is a téglá, mint archaikus építőanyag játszotta a főszerepet, amely robotkar segítségével változott át szőlőszemeket mintázó kortárs ornamentikává. A téglá és a robot, eme különös páros bemutatkozása

szép ívet adott a kongresszus előadásainak, ugyanis konklúzió helyett maga az építészet jövője maradt nyitott kérdés. És talán éppen a téglákat végtelenül precízen, mégis esetlen gólemként rakó robot példája jelzi, hogy új építő anyagok, új metamorfózisok adják majd meg a válaszokat.

A tematikus előadások végeztével a figyelem ismét a helyszínre, a Közzolgálati Egyetem kampuszára került, Skardelli György építész mutatta be az Orczy park túloldalán lévő, átadás előtt álló sportcsarnokot. Utolsó napirendi pontként Finta József vezetésével lehetőség nyílt bejárni a Közzolgálati Egyetem nemrég átadott épületet.

THE TRANSFORMATION OF MATERIALS IN ARCHITECTURE INTERNATIONAL ARCHITECTS CONFERENCE 2018

This year's conference was hosted by the recently inaugurated building of Közzolgálati University organised by Artifex Publishing Co. and MÉSZ (Association of Hungarian Architects). Ákos Moravánszky was invited to act as chairman who also selected the lectures included in the programme. This year's topic was The Transformation of Materials in Architecture, which underlines the theoretical tendency as opposed to last year's theme. The university standard of the lecture by Ákos Moravánszky himself provided firm basis and framework of architectural theory for this. The majority of architects invited for the conference teach at ETH, and their works selected for this event accentuates creativity and playfulness besides metamorphosis. Moravánszky had an obvious goal: to provide inspiration for participants of the conference.